

NY ARBETSMARKNADSEKONOMISK RAPPORT: DAGS FÖR STÖRRE LÖNESPRIDNING?

Rådande avtalssystem har i stort levererat återhållsamma löneökningar. Men systemet har haft svårt att justera relativlöner. Det är kronisk arbetskraftsbrist på vissa områden som för sjuksköterskor och lärare där relativlönerna behöver höjas. Samtidigt har höga relativlöner för lågutbildade bidragit till hög arbetslöshet i denna grupp. Generellt sjunkande färdigheter i arbetskraften och den stora flyktinginvandringen riskerar att förvärra problemen. Därför bör arbetsmarknadens parter förhandla fram nya tidsbegränsade ingångsjobb med låga ingångslöner som riktas mot de nyinträdande på arbetsmarknaden som inte lyckas få andra jobb.

Det är inte bara skolelevernas färdigheter som har sjunkit. Också färdighetsnivån för hela den vuxna befolkningen har fallit sedan 1990-talet. Andelen lågkvalificerade på den svenska arbetsmarknaden har därmed ökat.

Sedan 1990-talskrisen har sysselsättningsgraden för lågkvalificerade i Sverige stigit betydligt mindre än för mer kvalificerade. Detta står i kontrast till utvecklingen i Tyskland där arbetsmarknadsläget under samma period förbättrats mycket mer för lågkvalificerade än högkvalificerade. Skillnaden hänger troligen samman med att relativlönerna för lågkvalificerade har fallit kraftigt i Tyskland men inte i Sverige.

Det påstås ofta att forskningen inte ger stöd för att lägre minimilöner i Sverige skulle öka sysselsättningen för lågkvalificerade. Rådets genomgång av forskningen ger en annan bild. Sänkningar av minimilöner från de höga nivåerna i Sverige kan antas ge positiva sysselsättningseffekter, särskilt på längre sikt.

Rådet föreslår att arbetsmarknadens parter förhandlar fram en ny typ av ingångsjobb med ingångslöner väsentligt under nuvarande nivåer. Jobben bör riktas mot **alla** nyinträdande på arbetsmarknaden (alltså främst invandrare och ungdomar) som inte lyckats få andra jobb. Staten bör bidra genom **slopade sociala avgifter** och ett **extra jobbskatteavdrag**. Arbetstagare ska kunna ha ingångsjobb i högst tre år. Några utbildnings- eller handledningskrav ställs inte på arbetsgivarna. I stället riktas generösa stöd för utbildning direkt till arbetstagarna.

Låga relativlöner har orsakat kronisk brist på sjuksköterskor och lärare. Lönerna har ökat långsammare för lärare och sjuksköterskor än andra grupper under 2000-talet. Relativlönerna för lärare är dessutom låga i jämförelse med övriga nordiska länder. Argumenten för relativlönehöjningar för lärare och sjuksköterskor är starka. Med de sifferlösa avtal som gäller för dessa grupper är det en fråga främst för den lokala lönebildningen.

Det råder även arbetskraftsbrist på många av de områden där **LOs hemmamarknadsförbund (6F)** verkar. Högre löneökningar där än i den internationellt konkurrensutsatta sektorn riskerar emellertid att slå sönder den nuvarande lönebildningsmodellen. Det finns enligt rådet goda möjligheter att säkra kompetensförsörjningen i hemmamarknadssektorena genom utbildningsinsatser riktade särskilt mot nyanlända. Dessa utgör ett potentiellt arbetskraftsutbud som kan tas tillvara i dessa sektorer utan att relativlönerna behöver höjas. Detta är samma logik som traditionellt legat bakom den solidariska lönepolitiken. Just här finns starka skäl att tillämpa den.

Läs hela rapporten: [Arbetsmarknadsekonomisk rapport – Dags för större lönespridning?](#)

Kontaktpersoner:

Petter Danielsson, sekreterare, 08 665 45 32

Lars Calmfors, ordförande, 076 135 58 14

Arbetsmarknadsekonomiska rådet är ett nytt expertråd som bildades i april 2015. Rådets uppgift är att bedöma "arbetsmarknadens funktionssätt och de faktorer som påverkar denna". Rådet upprättades och finansieras av Svenskt Näringsliv men arbetar helt oberoende. Ledamöter är professorena Lars Calmfors (ordförande), Ann-Sofie Kolm, Tuomas Pekkarinen och Per Skedinger (vice ordförande). Rådets första rapport (Inför avtalsrörelsen 2016) publicerades i december 2015. Detta är rådets andra rapport.